

SXEDIO.836

3.7.1964: Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ ΑΝΑΦΕΡΕΙ ΟΤΙ Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΔΕΝ ΔΙΝΕΙ ΤΙΠΟΤΕ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΕΙ, ΕΝΩ ΑΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙ ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΘΑ ΛΑΒΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στις **3** Ιουλίου **1964** ο Γεώργιος Παπανδρέου ενημέρωσε τη Βουλή των Ελλήνων για τις συνομιλίες του στην Ουάσιγκτων. Είπε ο Γεώργιος Παπανδρέου:

"Μετέβην εις τας Ηνωμένας Πολιτείας κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου Τζόνσον. Και αισθάνομαι το χρέος να εκφράσω την ευγνωμοσύνην μου διά τας τιμάς με τας οποίας εδέχθησαν τον Πρωθυπουργόν της Ελλάδος καθώς και διά την καλήν θέλησιν την οποίαν συνήντησα εις την συζήτησιν των εθνικών μας θεμάτων.

Ο Πρόεδρος Τζενσον καθώς και η Κυβέρνησις του υπεστήριξαν την γνώμην, ότι χάριν της ειρήνης, χάριν της αποκαταστάσεως, ομαλών σχέσεων μεταξύ συμμάχων, αι οποίαι έχουν διαταραχθή καθ' όσον αφορά την Ελλάδα και την Τουρκίαν, θα ήτο σκόπιμον να γίνη μία συνάντησις των δύο Πρωθυπουργών-της Ελλάδος και της Τουρκίας. Και είχον την ελπίδα ότι από την συνάντησιν θα προέκυπτε, θα ήτο δυνατόν να προκύψη, μια συνεννόησις, μία διευθέτησις του Κυπριακού θέματος.

Εξέφρασα τας ευχαριστίας διά την καλήν των θέλησιν, διά την επιθυμίαν προς παγίωσιν της ειρήνης και αποκατάστασιν ομαλών συνθηκών σχέσεων και αναγνώρισα ότι η μέριμνα αυτή ανήκει πράγματι εις την ηγέτιδα του ελευθέρου κόσμου, εις τας Ηνωμένας Πολιτείας.

Διευτύωσα, όμως, την γνώμην ότι Η πρότασις εις την οποίαν προέβαινον θα είχεν αντίθετα αποτελέσματα από εκείνα τα οποία προσεδόκουν. Αντί να υπηρετήση την ειρήνην, θα την διακύβευε. Και επεκαλέσθην τρεις λόγους.

Ο Πρώτος είναι ότι σήμερα οι απόψεις της Ελλάδος και της Τουρκίας ευρίσκονται εις πλήρη αντίθεσιν, όπως είναι γνωστόν. Εάν επομένως υπό τας σημερινάς συνθήκας επραγματοποιείτο η συνάντησις, είναι βέβαιον ότι όχι μόνον δεν θα επήρχετο συνεννόησις, αλλά θα συνέβαινον δύο μονόλογοι, των οποίων αποτέλεσμα θα ήτο η επισημοποίησις της πλήρους αντιθέσεως. Και αυτό το αποτέλεσμα δεν θα ήτο απλώς περιττόν, θα ήτο επιβλαβές και μάλιστα επικίνδυνον, διότι θα ενεθάρρυνε τα εξτρεμιστικά στοιχεία προς δράσιν και αντί να παγιωθή θα διεκυβεύετο η ειρήνη.

Αυτό υπήρξε το πρώτον επιχείρημα, το οποίον επεκαλέσθη.

Υπήρξε και δεύτερον επιχείρημα: Η συνάντησις των δυο Πρωθυπουργών διά το θέμα της Κύπρου θα παρήχε την εικόνα ότι το κυπριακόν θέμα είναι θέμα ελληνοτουρκικής διενέξεως, ενώ τούτο δεν είναι ακριβές. Διότι υπάρχει η Κύπρος και ως κράτος και ως λαός. Και δεν είναι δυνατόν η Ελλάς και η Τουρκία να διαχειρισθούν το θέμα της Κύπρου ερήμην της Κύπρου και ως κράτους και ως λαού.

Υπήρξε και τρίτον επιχείρημα, το οποίον επεκαλέσθη. Οτι σήμερα η Κύπρος έχει προσφύγει εις τα Ηνωμένα Έθνη. Τα Ηνωμένα Έθνη έχουν αποστείλει διεθνή στρατιωτικήν δύναμιν εις την Μεγαλόνησον. Υπάρχει μεσολαβητής, ο οποίος ωρίσθη από τα Ηνωμένα Έθνη. Διατί να γίνει μία παράπλευρος συνάντησις των εκπροσώπων των δύο κρατών η έννοια της οποίας θα ήτο η κατάργησις, η υπονόμευσις της αποστολής του μεσολαβητού του ΟΗΕ.

Αλλωστε ο διορισμός του μεσολαβητού εγένετο με την έγκρισιν και της Αμερικής και της Τουρκίας. Το πρόπον και ωφέλιμον, είναι αντί να τον καταργήσωμεν, αντί να τον υπονομεύσωμεν, να τον βοηθήσωμεν εις το έργον του. Αυτή ήτο η γνώμη την οποίαν επιμόνως υποστήριξα.

Οφείλω να ομολογήσω ότι και οι συνομιληταί μου, κατεχόμενοι και εκείνοι από την πεποίθησιν της

ορθότητας της γνώμης των, επέμεινον.

Αλλά τελικώς απεδέχθησαν την γνώμην μου. Εμείναμε σύμφωνοι, ότι θα πρέπει ο μεσολαβητής να αφεθή να συνεχίση το έργον του και να του παρασχεθή πάσα βοήθεια και από εκείνους και από ημάς. Αυτό υπήρξε το συμπέρασμα των συνομιλιών μου εις τας Ηνωμένας Πολιτείας.

Αναπτύσσων το θέμα της ουσίας το κατένειμα εις τρεις προτάσεις λύσεων: Η πρώτη πρότασις είναι η διατήρησις του υφισταμένου καθεστώτος της Κύπρου. Και επί του θέματος αυτού συμφωνεί η Τουρκία, υποστηρίζουσα όπως διατηρηθούν αι συνθήκαι της Ζυρίχης και του Λονδίνου.

Εξήτασα κατά τας συνομιλίας μου το ενδεχόμενον εφαρμογής αυτού του αιτήματος.

Είπον: Ας υποθεθεί ότι δεχόμεθα το αίτημα της διχοτομήσεως. Ποίαι είναι αι συννέπειαι; Ένα τμήμα θα γίνη κατ ουσίαν τουρκικόν κράτος, το άλλον, το ελληνικόν τμήμα, θα συνεχίση τον αγώνα. Θα θεωρήση ότι εγκατελήφθη, ότι επροδόθη από τον ελεύθερον κόσμον και θα αναζητήσω την βοήθειαν όπου την εύρη. Και αντί να επακολουθήση η ειρήνη, θα επακολουθήση διατάραξις της ειρήνης.

Υπό τιαύτας είναι προφανές ότι η Κύπρος αντί να είναι είναι ειρήνη θα είναι Κούβα. Αυτό θα είναι τότε το έργον σας ηγέται του ελευθέρου κόσμου και εάν θέλετε αποφασίσετε. Αλλά πρέπει να το γνωρίζετε. Ιδού διατί η διχοτόμησις εξ αντικειμένου πρέπει να αποκλείεται.

Τι υπολείπεται; Η πρότασις μας. Η αδέσμευτος ανεξαρτησία, η οποία περιέχει το δικαίωμα της αυτοδιαθέσεως καθώς και την προστασίαν της τουρκικής μειονότητος, ακόμη και με διεθνείς εγγυήσεις. Αυτό είναι το ιδικόν μας αίτημα. Κι' έχει το μέγα προσόν ότι ικανοποιεί ταυτοχρόνως και τον ιδεαλισμόν και τον ρεαλισμόν. Ικανοποιεί τον ιδεαλισμόν διότι συμφωνεί με τον νόμον της δημοκρατίας.

Η μεγάλη πλειοψηφία κυβερνά και η μειοψηφία

προστατεύεται. Και ανταποκρίνεται επίσης εις το αίτημα του ρεαλισμού, διότι προσφέρει ειρήνην κι ασφάλειαν. Ποίον είναι πράγματι το θεμιτόν αίτημα της Τουρκίας;

Η ασφάλεια. Ασφάλεια διά τους Τούρκους εις την νήσον, ασφάλεια διά το τουρκικόν κράτος. Η καθιέρωσις της αδεσμεύτου ανεξαρτησίας, η οποία με την εφαρμογήν της αυτοδιθέσεως οδηγεί εις την ένωσιν, αποτελεί πλήρη εγγύησιν της ασφαλείας της Τουρκίας, όπως εγγύησιν αποτελεί ολόκληρος η Ελλάς.

Είχον την εντύπωσιν ότι εις την σειράν αυτήν των συλλογισμών δεν καθίστατο δυνατή αντίρρησις. Αλλά ενίοτε ανεπισήμως και ανευθύνως. Ουδέποτε υπευθύνως ετίθετο το ερώτημα. Μήπως θα έπρεπε διά την ικανοποίησιν του γοήτρου της Τουρκίας, διά την ψυχολογικήν της ικανοποίησιν να υπάρξουν ανταλλάγματα. Οφείλω να ομολογήσω ότι ουδαμόθεν από καμίαν επίσημον πλευράν δεν διευτυπώθη προνόμιον αίτημα. Έχει γραφή εις τον Τύπον και έχω δώση την απάντησιν: Ανταλλάγματα διατί; Τι έχει το οποίον δίδει η Τουρκία, ώστε να πρέπει να λάβη ανταλλάγματα. Ουδέν. Δεν έχει κανένα δικαίωμα επί της Κύπρου. Προ ενός αιώνος την είχε πωλήσει εις τους Άγγλους και έκτοτε είναι ξένη. Τί δίδει επομένως διά να λάβη.

Εις την περίπτωσιν όμως της ωμής βίας υπεστηρίξαμεν όχι μόνον η Ελλάς, αλλά ολόκληρος ο ελεύθερος κόσμος, εάν έχη επίγνωσιν της ιστορικής του ευθύνης, οφείλει να τεθή αντιμέτωπος.

"Δεν έχομεν έως τώρα προβή εις οιανδήποτε πρόκλησιν κατά της Τουρκίας. Αλλά εάν παρ' όλα ταύτα επιχειρηθή πράξις ωμής βίς, εάν πρόκειται η απειλή της αποβάσεως να έχη χαρακτήρα τελεσιγράφου προς υποταγήν της Ελλάδας, η απάντησις έχει δοθή πό την ιστορίαν και από την τιμήν του γένους: Οχι".